

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, October' 15-dikén 1819.

Spanyol Amerika.

A' Terra-Fermán lévő Spanyol seregek' fő vezére Generális Morillo a' Veneczeuai Insurgensek között szolgáló tisztekhez Proklamációt intézett, melyben nagyon a' szivekre beszélt: de a' melyre ezen tisztek is feleltek. Mind a' Proklamáció mind a' reá adatott Felelet kijött a' *Ney-Yorki* újságnak azon egy darabjában. — „Ti, így szól Morillo az Anglus tisztekhez, egy tsekély ember' vezérlése alatt 's oly haramia csoportok között szolgáltok, a' kik magokat mindenféle civetemenések és oly rettenetes kegyetlenségek által tették csorogtesséké, melyektől néktek, a' ti természeti karakteretek szerint nem undorodni, lehetlenség. Ha a' bétületézésnek csak egy szikrája meg van valamelyikben köztetek, az, telyességgel meg nem maradhat azon gyávák bándájában, kiket önök' hazájok, melynek földjét minden lebeő gonoszágokkal megundokították, utál. A' Veneczeuai nép nem okajt semmit úgy, mint hékességet és ezen tsudateremtéselnek innét való számkivettetésüket. En tudom, hogy ezen eltsábitatott Anglusok 's egyéb idegen katonák között sokan találtatnak, kik csak azért nem válnak el ezen gonoszoktól, hogy nintsen módjuk a' magok hazájokba való visszamenetelre. Imé kihirdetem tehát, hogy én mind azoknak bátorságaért, kik a' vezérlésem alatt lévő armadánál megjelennek, kézességet való-

lok, hogy, ha teltzeni fog, akár a' Catholicus Felség' szolgálatjára álljanak, akár pedig azon Országba, a' hova kívánkozni fognak, szabadon visszatérhessenek, 's a' többi. Költ a' Spanyol armáda' fő hadiszállásán *Achaguasban*, Május' 26-dikán, 1819-ben.“

„Mi, így feleltek *Morillónak* az Insurgenseknél szolgáló Anglus tisztek, éppen azok az emberek vagyunk, kik a' Generális Ur' hazájában (Spanyol Országban), mint a' megbántatott Spanyol nemzet' oltalmazóji, a' sikra kiállottunk, 's a' *Despotismust* megbüntöttük, a' kiknek vére az *Uraságtok'* meglámodtatott hazájáért folyt. 's a' kik ont a' szabadságtól megmentettük. A' valóságos szabadságnak azon szeretete, mely minket az Ó világban (Európában) lelkesített, 's a' mellyel mi az *Uraságtok'* Királyának a' thronust 's nemzetének a' szabadsáogt visszaserzettük vala, éppen ezen szabadság lelkesít, mondjuk, minket a' világnak ezen új részében is; és mi álhatatosan eltökéltettük maguukat arra, hogy az elnyomattatott emberiségnek, melynek ügyét egyszer felvettük, az ő elragadoztatott jusait tsatázás által visszaserezzük. Se' Monarkhiák se' Respublikák semegrontás se' fenyegetődzés, nem fogják a' mi eltökéltetésünket ingdozóváteani.

„Sir! Hisze' a' Generális Ur maga is bétülte a' Spanyol hadakozásban az Anglus nép' bétültszeretetét és principiumait; 's most ugyan ezeket lábaival“

selés által egy oly népnek kormányozására rendeltettem, melly a' hűség, törvényesség, és polgári jó rendtartás által, magát eleitől fogva, 's a' legnagyobb szelvszek között is megkülömböztette, 's ugyan azért az én atyai szívemnek betses 's meg nem szünő gondviselésemnek tárgya."

Beszéllik, hogy S a n d annyira meggyogyult, hogy talám el is vihetik Heidelbergából — hova? — gyaníthatóképen Moguntziába.

A' Prusssziai Papi Ministérium kihirdette a' Berlini újságlevelekben, hogy azok a' Prussszus Tanulók, kik azon *Burschok'* Közönséges gyűléseiken, mellyek e' folyó Oktober' 18-dikára 's következő egy pár napjaira, külömbkülömb úton módokon való meghívattatás által, *Berlinbe*, *Jenába*, és Frankoniában *Streitbergbe* rendeltettek, megjelenni mérészléndenek, azonnal relegáltatnak.

~~A' Lónai Univerzitás~~ tudniillik a' Weimári Nagy Hertzeg 's a' Gothai Hertzeg, több más Német Státusok' példájára, megparantsolták a' Tanulóknak, hogy Oktober' 18-dikán 's az azt megelőző és követő napokon, semmi féle nevű és nemű Burschi gyűlésen meg ne jelennyenek.

Nem régen irtuk vala, hogy az Ex-Professor Görres könyvét, melly ily czim alatt jött-ki, *Német Ország és a' Revolúzió*, Coblenzben elvettete volna az Országlószék. Most arról tudósítja egy ugyansak Coblenzi Könyváros a' közönséget, hogy nálla meg lehet ezen könyvet vásárolni.

Frantzia Ország.

A' Pápa ő Szentsége válosza a' Frantzia Fő Papságnak hozzá intézett keserves levelére, e' volt: —

Hetedik Pius Pápa.

„Tiszteletreméltó Atyafiak! Köszön-

tésem és Apostoli áldásom Hozzátok! Vettük azon írást, mellyet ti Maj. 30-dikán mindegygyütt közösen hozzánk intéztetek, 's a' mellyet közzületak 40-nen aláírtak, kik vagy már most Püspöbi Székekben ülnek, vagy pedig általunk, a' nélkül, hogy Egyházaitat elfoglalták volna, betétetési Bullát kaptak, vagy pedig tsak a' Király által kineveztettek. Első, a' mit néktek ezen váloszunkban mondanunk kell, az, hogy tudotokra adjuk, hogy az a' gondolkodás, mellyet írástokban kifejeztetek, 's a' ti ditső készségtek felől való bizonyossátevések, bennünket rendkívül való örömmel töltöttek-el. Mi megtanultuk ezen levélből, hogy ti nem azt keresvén a' mi a' tijeitek haem a' mi a' Jésus Christusé, a' Religió javáért buzogván egészszen készek vagytok az áldozattételekre, bár melly nagyok legyenek is, és hogy ti azokat teljességgel semmiknek tartjátok, tsak hogy a' Hívóknak örökös boldogságokra szolgáljanak, 's a' ti Egyházaitok végezetre az ohajtott békességgel élhessenek. Háládatos szívvel szemléltük ezen írástokból, hogy ti azon számos terheltetések mellett is, mellyek Frantzia Országban az Egyházat érdeklik, mint magatok is kinyilatkoztattátok, azt tartjátok, hogy néktek tsak ezen egyetlenegy segítő eszközök legyen hátra, hogy a' bátorságos és mozdulhatatlan vasmatskához buzogósággal hozzáfogodván, őscitek példadása szerént vagy ha lehetséges még ennél is erősebben az Apostoli Szent Székhez tsatoljátok magatokat, és, mint magatok magatokat kifejezitek, a' ti Főtöknek vezérlése és befolyása nélkül egy lépést se teszték. Azt is szemléltük továbbá, hogy ti ezen írástokban nyilván-sággal kijelentettétek, hogy ti azt örömmel elfogadjátok és közös megegyezés-sel betelyesítitek, a' mit a' Jésus Christusnak itt a' földön lévő Helytartója 's a'

Püspökök' Fejedelme a' Religiónak javára nézve meghatározni jónak fog találni, Végezetre azt is megjegyeztük irástokban, hogy nagyon sürgetve kívánnátok, hogy hennelket tanátlásunkal segítsünk mint magatok szollatok, belátásunkal megvilágosítsunk, 's hatalmunk és méltóságunk által megerössítsünk, és hogy ti minket a' mi tsekélységünkben, nem tsak mint a' Anya-Egyháznak azon Fojét, kinek a' Jésus Christus' tisztességi és *Jurisdicchioji* elsőséget adott, megismeretek és betsültök, hanem még mint Itélő Birát, mint Bckességszerzőt 's mint oly Közbenjárót úgy is néztek, a' kit kiválosztottatok és a' kire magatokat legnagyobb bizodalommal reá biziátok, 's a' kinek javallása, határozása, és itélete, a' nagyon elkötelező tulajdon nyilatkoztatások szerént, a' ti erősségteket, bátorságtokat és vigasztalástokat teszük.

„Azon nagy kívánságunk, hogy azon inségeket, mellyek ~~Frantzia Országban~~ a' Catholica Religiót terhelik, 's azon akadályokat, mellyek az 1817-béli *Concordatának* betöltetését gátolják elhárítani lehessen, a' ti fenn felhordott gondolkozásokkal egygyütt, új nogató okul szolgáltak nekünk arra, hogy a' Frantzia Királlyal e' végre elkezdett alkudozásokat annál nagyobb bizakodással folytassuk, meggyőződve lévén affelől, hogy a' Frantzia Püspököknek egymás között és az Anya-Egyház' Fejével való öszszesztatolódássok, 's az a' magok' eltökéllése, hogy azt, a' mit mi a' ti Királyotokkal 's Uratokkal előre egygyetértve meg fogunk határozni, közös megegyezéssel betelyesetitek, leg többet fognak arra tenni, hogy azon hasznokat elérhessük, a' mellyekre iparkodásaink czéloznak.

„Azonban azon dolgokat, mellyeket irástokban előnkbe terjesztettetek, éretten megfontolván, minckelőtte azt a'

mit mi a' Frantzia Egyházok ügye' telyes eligazittatására való útnak tartunk, végrehajthatatna, úgy itéltünk, hogy előre a' ti magatok által megesmertetett sürgető szükségeken kellessék segítenünk, melyhezképpest meghatároztuk, hogy beneteket affelől, a' mit a' Királlyal ezen tekintetben végeztünk, tudósítsunk, hogy ti mindeneket megtudván, letehessétek azon félelmeskedésteket, a' melly beneteket, mint irástokból által láttuk, győtör.

Ti, minthogy veletek az, a' mit a' jelenlévő szempillantatra nézve a' dolgok mostani állapotjához képpest végrehajthatónak lenni tartottuk, mint mondjátok, telyes minémüsege szerént nem közöltetett, azért való nyughatatlankodástokat el nem titkoltátok, hogy ne talám az, a' minck most tsak Provisoriai Elintéztetésnek kellene lenni, idővel egészen úgy fog meghagyattatni, vagy pedig az Egyházak' nagy házára sok esztendő-kig úgy fog tartani, és hogy ezen Rendnek ideigmeddig való behozattatása oly feltételekkel van öszszesztatolva, mellyek előttetek nem esmeretlenek. Illódolog tehát Tiszteletreméltó Átyafiak, hogy ti ezen félelmeskedésektől egészen megmentődjetek.

„Elegendőképpen tudva van előttetek, melly nagy buzgósággal doigoztunk mi azon, hogy a' Legheresztényebb Királlyal egy oly *Concordatát* köthessünk, hogy a' Frantzia Országgal való Egyházi dolgok az abban lakó Hivőknek javokra a' mi Apostoli kötelelsségeinkel megegyezőleg szerentsen eligazittathassanak, 's hogy a' Királynak, kit mi különösen szeretünk, és minden jó gondolkozoknak elégtétetethessék.

„De egyszersmind az is jól tudva van előttetek, hogy ezen *Concordatának* telyesítottése még egész a' mai ná-

pig fel van függesztelve, 's azon gazdag gyümölcsök, mellyeket mi magunknak ettől ígértünk, a' mi nagy fájdalmunkra megakadályoztattak 's elköszentettek.

„Valósággal tudtukra adatott nekünk a' Legkeresztyénebb Király' nevében, hogy, minckutánna Frantzia Országban a' Püspöki Székeknek száma a' mondott Felség' kívánsága szerént az 1817-ben Julius' 27-dikén készült *Concordata* által *Kilenczvenkilenczre* szaporítottatott volna, az Orzágnak közönséges terhei ily sok *Dotatzióknak* tételét meg nem engedik, 's a' Püspöki Székek' ezen számának megkisebbittetését szükségesképpen megkívánnyák, 's hogy azon környulállások, mellyek közzé a' nevezett Ország helyheztetve van, a' Legkeresztyénebb Királlyal az 1817-dik esztendőben kötött *Concordata*' bétötítésének elejébe még egyéb akadályok is állanak, és hogy Király ö Felsege ezen akadályoknak elháríttatratása végett véllünk tanácsot tartani kénytelen volt.

„Minthogy a' mi szívüktön semmi nem fekszik oly zágyon, mint, hogy azon gazdag gyümölcsökét, mellyeket magunknak a' feljebb említett *Concordatától* ígártunk, begyűjthessük, 's az Egyház' dolgait a' viragzó Frantzia Országban erős és állandó lábra helyheztetődni, eligazítottódn, láthassuk, tehát tudára adtuk a' Királynak, hogy mi a' Frantzia Püspökök' feljebb említett számának némünémü megkisebbittetését, ha a' Frantzia Egyházak' és az Ország' ügye szükségesképpen kívánnyák, ellenzeni nem fogjuk: mindazonáltal tudván azt, hogy a' meghagyatandó Megyék határainak kiszabattatása a' helybéli környulállásokhoz 's a' Hivók szükségükhez képpest, 's a' Püspöki Székek' száma megkisebbittetésére kívántató munkáknak végrehajthatatása, szükségesképpen idő haladást

kivánnak, ehezképpesi úgy itéltünk, hogy Apostoli gondoskodásunk kívánnya, hogy ezen időközben is valamelly ideigmeddig való Egygyezés tétellessék, hogy eképpen legalább a' jelenlévő inségeken, mellyek, mint mi tudósíttatunk, a' Frantzia Egyházakaf, a' miatt, hogy Pásztoraiknak jelenlététől megfösztattak, meglátogattak, lehető hamarsággal segíteni lehessen.

„Minckutánna ezen dolgok éretten és koszzas idő alatt megfontoltattak, 's kölcsonös levelezés által is sokáig folytatattak volna, mi, a' mi Atyánkúai, a' Romai Anyaszentegyház' Cardínalisai közül választatott Congregatziónak meghalगतása, 's az Isteni segedelemnek meghívása után, a' kívánt czélzásnak elérhetőse végett a' következőket meghatározni jónak találtuk: — (A többi következik.)

Nagy Britannia.

Löndonban, az úgy nevezett City-ben, Sept. 29. dikén Lordmájorvalasztáshoz fogtak, de nem kedvező, nem bökességes 's nem tserdes előjéssel. A' Választók nem azután jártak, a' mi az ő köteleességek lett volna, hanem azt kívánták, hogy legelőbb is a' vizsgáltság meg, hogy miképpen viselte magát a' lefolyt esztendőbeli Lordmájor; 's hogy azután a' Manchesteri Magistratus' és Polgári katonaság' magaviselete vétetessék fontolás alá, 's az erről tételendő ítélet voksolás által határozatassék meg. Délelőtti 11 óratájban szokott pompával elment a' gyűlésből egy Követség a' Lordmájori lakóházba, hogy az eddig volt Lordmájort a' gyűlésbe való megjelenésre meghívja és elkísérje. Megérkezvén velle a' Követség a' Guildhall nevű épület' elejébe (melynek nagy szalájában a' Lordmájori választások szoktak lenni) az öszszegyülekezve lévő nép ily kiálto-

zással köszöntötte ő Uraságát: *Égés! Gyilkolás!* — (melly kiáltozással oda szólott a' nép, hogy ezen Polgármester a' Smithfieldi népgyűlés' fejei ellen pert akart indíttatni, azt erőssityén felöltök, hogy London városát fel akarták égetni, 's azokat, a' kik az efféle népgyűléseknek nem barátjaik, meg akarták gyilkolni; a' melly tselekedete által magát a' nép előtt gyűlölségessé tévén, most azt hánytá a' nép ezen szavak által, *Égés, Gyilkolás*, szemére) — Ezen első napon oly nagy zürzavar volt a' Választók' szalójában, hogy hozzá se lehetett a' munkához fogni. Haszontalan mondta a' Gyűlésnek üléseitkinyitő Biztos, hogy itt most csak a' Lordmájornak választatásáról lehet szó; haszontalan iparkodtak Thomson és Waithman Aldermánok, hogy beszédekert tarthassanak, lehetetlen volt azokat lesendesíteni, a' kik azt kívánták, hogy mindeneknek előtte a' Manchesteri történeteket kell vizsgálás alá venni.

September' 30-dikán is nagy lármával folyt a' választás munkája: de ugyan folyt ha mi lármával is. A' Candidatusok most Brydges, Wood, és Thorpe nevű Aldermánok. Az első 407, a' második 341, a' harmadik 332 votumot kapott.

Spanyol Amerika.

A' Venecuélai történetekről, melyeket közelébbi levelünkben csak röviden említettünk, így ir hosszasabban a' *Curagói újság* Jul, 31-dikén: —

„Barcellona mellett verkedésre került a' dolog a' Spanyol és Patrióta hadi hajók között, melyben amazok megve-

rettetvén, ezek azután, a' fegyveres népet, mellyet Margaritáról vettek volt fel, Pezuélashoz a' szározza kiszállították. Ezen szerentsés próbatétel, Gen. Marinónak ezt követett győzedelme, az ő Cadenoval, Bermudessel, Zarazával, 's nevezélesen az Anglus seregekkel lett összehasonlódása, mint látszik, előjelci fognak lenni egy nagy tsapásnak, melynek a' lehet következése, hogy a' fő város Caraccas, kapukat nyit az Independensck előtt.

Hasonló kedvező hangon beszél az Independensckre nézve egy Sz. Tamási Tudósítás Aug. 4-dikéről, így szollván: — „Megvalóságosult, hogy az Independensck Barcelonát és Cumánát elfoglalták; az utolsónak kikötőhelyében a' Spanyol hajós sereget is elfogták. Félnék némelyek, így rekeszti-be szavait ezen tudósító, hogy addig, míg ezen levelém Európába megérkezik, Laguerát, Puerto-Cabellót, és Caraccást is elfoglalják.

A' Bétsi Udv. Újságban ily czikkely találtatik Pestről: — „Professor Bene Ur Pesten, a' ki Doktor de Caro Uról Bétsből 1818-ban Juniusban Bűdösköfűstölésre való készületet vitetett, az ezzel azolta külömbkülömb terhes és megrögzött, bőrön való és kösvény-nyalvályákkal tett orvoslásainak resultátumát a' Doktor Urhoz felküldötte, ekképpen: 64 betegek között meggyógyultak 31-gyen; valódi jobbulást kaptak 19-tzen; kimaradtak 8-tzan, 's még a' gyógyítás alatt yagynak 6-tan — a' melly valósággal oly kedvező resultátum, a' milyent csak valamely Orvosi Szertől várni lehet.

Magyar Ország.

A' Pesti levelekben méltó örvendezéssel említik a' Magyar nemzeti theatrom előmeneteléről, hogy ott a' Fejérvári jádzó társa ág Sept. 24-iken ismét egy új Brudeti Víg-Játékot adott elő: „a' Rérók“ név alatt, melly közmegekedveltetést nyertt. A' Szerző, T. Kisfaludy Károly Ur, szerencsésen eltalálta a' Víg Játéknak azon finom tulajdonságait, hogy a' nevetséges ne légyen gúnyoló, és a' víg ne légyen parasztos. A személyeknek meg voltak adva az ő tulajdonaik, és a' tréfák elmés, és tsinos mondásokkal voltak egyelítve. Ohajtanók, hogy illy példa több víg játékokat szüljön, mellyekben még nagy fogyatkozásunk vagyon. A' játszó személyek igen helyesen adták elő a' darabot, és meg mutatták, hogy nemcsak a' nagy idűlatok' kifejtésére, hanem a' mindennapi életben előforduló rejtek érzéseknek mesterséges közpésére is alkalmatosak.

Budán különösen Ferdinand Ő Királyi Fő Herczagsége Katona ünnepet rendelt Fetséges Urunk nevenapjának tiszteletére. A' seregek a' kápolna sátor körül, négy szegű állásba helyezettettek, és az Isteni szolgálat végével, 's a' Te Deum alatt futó lövöldözéseket tettek, mellyekre az ágyuk feleltek. A' templomparadé után a' Katonaságot ő Kir. Fő Hertzagsége maga előtt elléptetvén, a' Budai 's Pesti Generálisokat, 's egyéb fő Tiszteket megvendégelte.

H i r d e t é s.

Minthogy az Arad és Csanád Vár-

megyékben, úgy mint Földváron, Apaczan, Bodzáson, Kunágothán, Bánhegyesen, Megyeesen, Sziondán, Bassarágán Dűmiratosan, Kupán, Nagy Kamaráson lévő Cameralis Pusztáknak (Praediumoknak) ezen esztendőben Aug. 1-ső napján tartatott Elköttyavetyéltetése, a' Felsőbb várokozásnak meg nem felelt: ehez képest meghatározatott, hogy az Elköttyavetyéltetésre, vagy egyenként, a' már kijelentett részekben, vagy pedig mind egygyütt, újabban kitétessenek.

A' Köttyavetye leszen ez esztendő Novemberének 4-dik napján Ő-Aradon a' Cameralis Praefekturánál. Az árenda' ideje Aprilis 25-dikén 1820-ban kezdődik 's tart tizenkét esztendeig. A' 'Sidók 's az eddig adósok maradott Árendások, es az olyan árendálniakarók, a' kik elegendő, bizonyos vagyonaikat törvényesen meg nem mutathatják, a' licitálásból kizáratatnak.

Egyéboránt az egy levéssé megváltoztatott Contractusi feltételtet meg lehet látni részint Aradon a' C. Praefektoratusunál, részint Budán a' Királyi Magyar Udvari Camara' Számtartóhivatalánál.

H i r d e t é s.

Közönségesen hírtül adatik, hogy Ung h v á r o n, boldogult K i n t z e t Aszszonyságnak jó készületű Patikája, az Officinával, kő házzal, és minden egyéb odatartozó épületekkel egygyütt, a' közelebb következő November hónapnak 3-dik napján, eladás végett közönséges kötyavetyére fog botsálatni.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: —

Oct. 12-dikán 248 $\frac{1}{2}$ — 13-dikán 248 $\frac{1}{2}$ — 14-dikén 248 $\frac{1}{2}$ — forintot.